

SLOVENEK

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljena na dom
mesečno " 12
za inozemstvo:
mesečno Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu " 40
Mesečna priloga: Vestnik SHSZ

Cene inseratov:
Enostolpna petlinjska vrsta malih
oglasov po Din. 1.— in Din. 1.50,
veliki oglas nad 45 mm vs
štne po Din. 2.—, poslana št.
po Din. 3.—.
Pri večjem naročilu popust.
Izaja vsak dan izvzemli
nedeljska in dneva po prav-
niku ob 5. uri zjutraj.
Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; nehranljiva pisma se ne
sprejemajo. Uredn. tel. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne kran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 na oglas,
zagreb 39.011, sarajev. 7563, praške in dunaj. 24.797.

Junaki.

Odkar je Pašić izrinil meseca decembra p. l. demokrate iz vlade in jim s tem odvzel ves vpliv na volitve, žive demokrate v silnih skrbeh. Uvidevajo, da nimajo zaslombe v ljudstvu, ne v Srbiji in ne v prečanskih krajih, ravno tako tudi vedo, da so njihovi politični principi, kolikor jih sploh imajo, zgrešeni in napačni in najbolj vedo, da iz ravno omenjenih razlogov nimajo nikake bodočnosti, razen če si jo ustvarijo s surovo silo.

Surova sila — ta je postala zadnje za-
ložišče demokratske stranke in »državni
udar« njihovo zadnje upanje. Dobro vedo, da
bodo pri volitvah na celi črti pogoreli, so
začeli široko zasnovano akcijo po itali-
janskem vzoru. Organizirati so začeli na-
cionalistične organizacije («Orjuna», «Na-
rodna obrana», «Sokol» itd.), sebe so pro-
glasili za edino državotvorno in nacionali-
stično stranko, in nato so začeli čakati na
ugoden trenotek za nastop.

Kot najugodnejši trenotek, da pridejo
zopet do moči in veljave, smatrajo demo-
kratski prvaki v Belgradu sedanjo parla-
mentarno krizo. Čeprav jim izid volitev ne
daje baš prevelike moči, ker niso dobili
zaupanja naroda, vendar poskušajo nasto-
pati tako, kakor da so oni in sicer edini
gospodari položaja.

Kar pa jim manjka na pravi moči, sku-
sajo nadomestiti z rafiniranimi spletkami
in intrigami. Če bi bili demokrate res de-
mokrate, bi se omejili na vlogo, ki jim pri-
pada po njihovi številni moči in bi skušali
priti do parlamentarne veljave eventualno
s kompromisi. To pa je demokratom pre-
malo. Oni nočejo le delne moči, ampak v s o
moč, in zato so se zatekli za pomoč k ne-
odgovornemu činitelju — kot pravi «demo-
kratje»...

Prav to je za demokracijo naših demo-
kratov značilno: Ne lastna, na zaupanju na-
roda sloneča moč jih naj drži, ampak po-
moč od zgoraj in surova sila od spodaj.

Demokratske intrige na dvoru so jako
premišljene in dobro preračunane. V služ-
bo svojih intrig so zapletli vse osebe, o ka-
terih se količkaj domneva, da uživajo na
dvoru zaupanje, da bi z njihovo pomočjo
ustvarili za sebe ugodno razpoloženje kro-
ne, ker so izgubili zaupanje ljudstva. Kar
je »naprednega« časopisja, so vse angaži-
rali v svojo službo, samo da dela propaga-
ndo za demokrate. V Belgradu pa namera-
vajo zlorabiti v svoje strankarske namene
tudi narodni praznik sv. Jurija, češ kakor
so na Jurjevo šli hajduki v planine na boj
proti Turkom, tako naj letos na Jurjevo (6.
maja) vstane »nacionalistična« mladina
proti »separatistom« (beri: nedemokra-
tom). Jurjevo bodo praznovali letos Bel-
graščani pod vodstvom srbofašistov. To po-
ve vse.

Kakor pa so demokratski junaki vsi-
ljivi in priljubljeni na zgoraj, tako bi radi
diktatorsko surovo nastopili na zdolaj.
Njim kot pravim demokratom je ljudska vo-
lja malo mar. Kaj bi z ljudsko voljo, ki jih
je odklonila? Tako voljo je treba uničiti in
streti, a namesto ljudske volje je treba po-
staviti lastno voljo, voljo Sv. Pribičevića in
njegovih tovarišev, ki se že danes tresejo,
da bodo pri prihodnjih volitvah še bolj de-
cimirani kot so danes — če bodo radikali
na vladi, kakor pravijo oni sami, oziroma
če bo ljudstvo smelo voliti svobodno, kakor
mislimo mi.

Neverjetna predrznost je zadnji adut v
demokratskih rokah. Kakor nastopajo nji-
hove državotvorne in »nacionalistične« or-
ganizacije brutalno, misleč, da bodo s tem
mirne ljudi preplašili, tako predrzno na-
stopa tudi demokratska stranka v sedanji
krizi.

Od še enkrat močnejših radikalov za-
htevajo isto moč, kakor bi jo imeli radikali
sami. Zahtevajo najvažnejše ministrske
portelje zase, enako število ministrov in
kdove kaj še vse, kakor da bi oni imeli 100
mandatov in ne radikali. In ker se radikali
takim predrznostim upravičeno upirajo,
groze demokratski junaki z — diktaturo,
za katero pa seveda kot pravi junaki no-
čejo prevzeti odgovornosti sami, ampak jo
hočejo zvaliti na kralja! Samo tako se da
tolmačiti brzojavka zagrebškimi »Novostim«,
ki ve povedati, da je kralj pripravljen

na vse možnosti in da ima že ves načrt iz-
delan. Lepi junaki, ki volijo odgovornost
na neodgovorne činitelje že kar vnaprej,
še preden so njihovi že zdavnaj zasnovani
načrti uresničeni. Če bi bili demokrate
možje, bi rekli: Mi hočemo to in mi
bomo to in to naredili — tako pa se skr-
vajo kakor otroci za materin predpasnik in
že vnaprej vpijejo: Ata, mene ni — kakor
bi se bali že danes bodoče svoje polomije.

Zanašajoč se na pomoč neodgovornega
činitelja in na silo bajonetov groze demo-
kratje z diktaturo, seveda z vojaško. Vesti o
diktaturi sicer zelo previdno razširjajo, am-

pak pravi namen teh vesti se vendar vidi.
Demokratje kot junaki najprej tipajo, kak-
šen odmev bo našla ta beseda v narodu.
Mi jim to povemo lahko že danes: Odmev
v narodu bo tak in konec diktature tak,
kakršen je bil še konec vseh diktatur, in
če so nastopale javno pod absolutistično
ali pa se skrivale pod demokratsko marko.
Diktatura v interesu naroda, ki jo narod
sam odobrava, je razumljiva (Clemenceau,
Mussolini) — diktatura proti volji naroda,
diktatura, ki je narod niti ne razume, pa
mora končati s pogubo diktatorjev in vsega,
kar je z njimi v zvezi.

jo razpad popolarske stranke. Javna in taj-
na gonja proti don Sturzu se nadaljuje.

Milan, 25. aprila. (Izv.) Mussolini se
je posvetoval z načelniki strank glede
spremembe ustave. Odpraviti namerava
tudi nekaj ministrstev in vsa državna
podtajništva. Ravno tako bo znižal tudi
število poslancev. Mnogo odobravanja je
žel tudi njegov predlog za odpravo po-
slanskih dijet. Namesto teh bi dobivali
poslanci odškodnino samo za prisostvo-
vanje pri sejah. Poslanci pa, ki neopra-
vičeno ne prihajajo k sejam, bodo kazno-
vani z občutnimi globami.

Rim, 25. aprila. (Izv.) Vlada je skle-
nila opustiti ministrstvo za socialno po-
litiko. Ta resor je doslej vodil Cavazoni.
član ljudske stranke.

ZIVIMO CENTRALIZEM, GG. INDU- STRIJCI!

Belgrad, 25. aprila. (Izv.) Akejska
družba elektrarne v Fali je morala pod pri-
tiskom centralističnega terorja prenesti svoj
sedež v Belgrad. Isto preti tudi drugim bo-
gatih družbam v Sloveniji, n. pr. Trbovelj-
ski premogokopni družbi. Tako bi sloven-
ske občine bile na davku oškodovane za
ogromne svote.

Razprave v Lausanni.

Lausanne, 25. aprila. (Izv.) Prvi ko-
mite konference pod predsedstvom an-
gleškega zastopnika Rumbolda je danes
prišel zborovati. Razprava o prvem čle-
nu, po katerem bi morali zavezniki za-
pustiti Carigrad takoj po podpisu miru,
je bila odgojena. Tudi glede čl. 2., ki
določa reko Marico kot bodočo grško-
turško mejo, ni prišlo do sporazuma. Od-
stopili pa so Turkom nekaj manjših
otokov v Egejskem morju.

Lausanne, 25. aprila. (Izv.) Venize-
los je včeraj prišel v Lausanne in je
prisostvoval seji prvega komiteja lau-
sanske konference.

Angleški optimizem glede reparacij.

London, 25. aprila. (Izv.) Nemško-
angleške razgovore v tukajšnjih krogih
živahno komentirajo. Splošno upajo, da
bo Curzonov govor vplival na Nemčijo
tako, da bo kmalu predložila Franciji
in Belgiji nove predloge.

Pariz, 25. aprila. (Izv.) Skupna svo-
ta, ki jo je plačala Nemčija v blagu na
račun reparacij, znaša za zadnje leto 700
milijonov zlatih mark. Od te svote dobí
Francija 210 milijonov, ostanek pa drža-
ve, ki imajo pravico do reparacij.

Važna Hardingova izjava.

Newyork, 25. aprila. (Izv.) Harding
je izjavil, da smatra za potrebno, da Ze-
dinjene države pristopijo kot član v
mednarodno razsodišče, da pomagajo na
ta način pri vzpostavitvi trajnega mira.

Newyork, 25. aprila. (Izv.) Hardin-
gova namera, da pristopijo Zedinjene
države k mednarodnemu razsodišču, je
povzročila v ameriških političnih krogih
razburjenje. Republikanci se zelo trudi-
jo, da Hardinga odvrnejo od njegove na-
mere.

VELEIZDAJNISKA AFERA NA ČESKEM.

Praga, 25. aprila. (Izv.) Profi ured-
niku »Brücker Tagblatt« a narodnemu
socialistu Knirschu je vložilo državna
pravdnistvo obtožbo zaradi veleizdaje.

ŠTRAJK POMORSKIH DELAVCEV.

Newyork, 25. aprila. (Izv.) Pomor-
ski transportni delavci so stopili v
štrajk. Zahtevajo zvišanje plač in 8 urni
delavnik.

REAKCIJA PROTI TERORJU V RUSIJI.

Riga, 25. aprila. (Izv.) Po zaneslji-
vih poročilih iz Moskve so se na zad-
njem sovjetskem kongresu Krasin, Či-
čerlin in poverjenik za finance Krestin-
ski energično izjavili proti zopetnji vzpo-
stavitvi terorističnih metod, ker taka
politika škoduje Rusiji v vnanjem svetu.
Krasin je zapretil s svojim odstopom, če
bi se politika terorja zopet vpeljala.

Pašićev pritisk na demokrate.

INTRIGE DEMOKRATOV. — PAŠIĆ SE NI VRNIL MANDATA. — ULTIMAT DE-
MOKRATOM.

Belgrad, 25. aprila. (Izv.) Demokrat-
ski klub je včeraj in danes uporabil vsa
sredstva, samo da bi prišel v radikalno vla-
do. Posebno je poskušal po svojih prijate-
ljih uplivati na dvorne kroge, da jih pre-
priča, kako je potrebna vlada »močne ro-
ke« in kako je taka vlada zajamčena samo
z vstopom demokratov v vlado. Z ozirom
na Slovence se sklicuje na neko spomenico,
katera je bila sestavljena z vednostjo in
odobrenjem slovenskih velikih županov in
v kateri se denuncirajo SLS in njeni po-
slanci kar po vrsti. Spomenica je bila po-
slana tudi radikalom. Radikali imajo že tri
dni klubove seje, medtem ko Nikola Pašić
s svojimi ožimi prijatelji odloča o politiki.
Zato je politični položaj čisto nejasen, ker
niti radikalni poslanci ne vedo, kaj se godi
za kulisami. V krogih radikalnih poslancev
se opaža vedno večji odpor proti koaliciji
z demokratom in želja po homogeni radikalni
vladi.

Belgrad, 25. aprila. (Izv.) Kako se bo
rešila kriza, je danes popolnoma nejasno.
Gotovo je samo, da niti Pašić niti radikal-
ni klub ne bo pristal na zahtevo demokra-
tov po volivni vladi, ker bi v tem slučaju
bili popolnoma v rokah demokratov. Ako
Pašić sploh namerava sestaviti koaličijsko
vlado, morajo demokrate pasti na kolena
in popolnoma kapitulirati. Če Pašić misli
na homogeno ali koaličijsko vlado, tega ne
morejo zvedeti niti njegovi najbližji prijatelji.
Pozicija Nikole Pašića in radikalov na dvo-
ru je tako močna, da je vsa odločitev v nji-
hovitih rokah.

Belgrad, 25. (Izv.) Danes dopoldne ob
10. je bila kratka seja demokratskega kluba,
na kateri sta poročala Ljuba Davidovi-

vič in Svetozar Pribičević o svojih
avdicah pri kralju. Oba sta izjavila, da je
Nikola Pašić kralju ponovno vrnil mandat
za sestavo koaličijske vlade, a da ga kralj
ni hotel sprejeti. V radikalnem klubu se
to odločno dementira, češ da Pašić sploh
ni vrnil mandata za sestavo vlade. V smi-
slu sklepa demokratskega kluba je po seji
šel Ljuba Davidović k Nikoli Pašiću in
zaprošil za avdicno. Pašić ga ni hotel spre-
jeti, marveč je izjavil, da ga bo sam pokli-
cal. To dejstvo se v parlamentarnih krogih
mnogo komentira. Od 11. do 1. ure se je
vršila seja ministrskega sveta, na kateri so
ponovno razpravljali o političnem položaju.
Kljub vsemu pritisku so radikalni ministri
sklenili, da ne pristanejo na nobeno zahte-
vo demokratov, kar se tiče volivne vlade.
Po mnenju in sklepu radikalnih ministrov
bi morala vlada biti poslovna vlada, katera
bi izvedla sedem zakonov in sicer: urad-
niški, invalidski zakon, tri kmetijske za-
kone, tiskovni zakon in proračunski zakon.
Sele potem bi se sklepalo, ali se še naprej
dela v skupščini ali pa razpišejo nove vo-
litve. Ob 3. popoldne je Pašić sprejel Ljubo
Davidovića. Pašić mu je sporočil sklep mi-
nistrskega sveta in izjavil, da se mora de-
mokratski klub do jutri popoldne definitiv-
no odločiti, ali sprejme vse zahteve radika-
lov ali ne. V nasprotnem slučaju bo vrnil
kralju mandat. Ta odločna Pašićeva zahte-
va je povzročila med demokratom veliko raz-
burjenje. Sešli so se takoj h klubovi seji,
ki je trajala do 8. zvečer. Na seji ni prišlo
do nobenega definitivnega sklepa. Jutri
dopoldne se bo seja nadaljevala. Med de-
mokratskimi poslanci prevladuje mišljenje,
da je treba za vsako ceno in pod vsakim
pogojem iti v koalicijo z radikali.

Srbska teroristična fronta.

DEMOKRATSKO SLEPOMISENJE Z JUGOSLOVANSTVOM. — DENAR
JE POŠEL — ZATO HITRO V VLADO.

Belgrad, 25. aprila. (Izvirno.) Da bi
eventuelno sestavo koaličijske vlade, ki bi
se smatrala za izzivanje Hrvatov in
Slovencev, ker bi značila osnivanje srbske
fronte za hegemonijo s terorjem, na-
pravili popularno, so zagovorniki srbske
fronte sedaj, ko oseba vprašanja ne pri-
hajajo v poštev, pričeli prigravljati Sve-
tozarju Pribičeviću, naj v slučaju osno-
vanja srbske fronte ne sprejme nobene-
ga portfelja v vladi. Svetozar Pribiče-
vič je odločno odklonil vsako obljubo,
češ da je on najboljši poznavalec hrvat-
skega vprašanja in da mu raditeva pri-
pada mesto v vsakem kabinetu.

Belgrad, 25. aprila. (Izv.) Koliko je
vredno demokratsko jugoslovanstvo, se
vidi iz izjav njihovih poslancev in vodi-
teljev. Demokratski poslanci pred šir-
šim menščanstvom in vojaškimi krogi iz-
javljajo, da zahtevajo koaličijsko vlado

v svrhu srbske hegemonije in da bi taka
vlada po policijsko-demokratski ideologiji
napravila volivni zakon, po katerem bi
v prečanskih krajih bil demokratom za-
gotovljen položaj.

Belgrad, 25. aprila. (Izv.) Pisalo se je
že, da igrajo posebno vlogo v reševanju kri-
ze gospodarske stvari. To velja posebno za
demokrate, o katerih je znano, koliko so se
trudili za denar. Ker so pri zadnjih volit-
vah porabili ves denar, ki so ga prejeli od
prejšnjih vlad, se nahajajo sedaj pred po-
lomom. Ne morejo več vzdrževati svojega
tiska in mnogim demokratskim listom pre-
ti nevarnost, da bodo morali prenehati. Zna-
čilno je dejstvo, da je te dni prenehala iz-
hajati »Demokratija«, osrednji organ de-
mokratske stranke. Zdi se, da bodo pre-
nehali izhajati tudi še nekateri drugi demo-
kratski listi, ker ni denarja.

Po izstopu popolarov.

Rim, 25. aprila. Iz fašistovskih kome-
tarjev povodom odslovitve popolarskih čla-
nov iz vlade je jasno ravidno, da je fašizem
zahteval kot pogoj za nadaljnje sodelovanje
s popolari odstranitev don Sturza iz vod-
stva ljudske stranke. Ker so popolari po-
kazali, da na to ne mislijo in ker se je vrh-
tega tudi Vatikan oglasil v čisto nasprot-
nem smislu, nego je pričakoval fašizem, se
je Mussolini pod pritiskom protipopolarske

struje odločil za sprejem demisije popolar-
skih vladnih članov. O tem, kako Mussolini
izpolni vlado, krožijo trije načrti: 1. da
mesta, ki so jih zavzemali popolari, t. j. mi-
nistrstvo za delo in podtajništva v zuna-
njem, justičnem in industrijskem minist-
stvu enostavno odpravi; 2. da sestavi čisto
fašistovski ministristvo in odpusti tudi vse
ostale nefašistovske člane vlade, ki ne pri-
padajo popolarski stranki; 3. da zasede
mesta, ki so jih zavzemali popolari, s fa-
šisti. Fašistovska glasila znova napoveduje

PROTEST PROTI RUSKEMU REZIMU.

Rim, 25. aprila. (Izv.) V parlamentu je bila vložena interpelacija proti povabilu ruskih delegatov na konferenco v Lausanni in sicer zaradi smrtnih obsodbe prelata Butkiewiczza.

Sazonov in Slovenci.

»Slovenski Narod« je dne 18. aprila objavil sledečo notico: »Balkan« javlja, da se je takratni ruski minister zunanjih del Sazonov v razgovoru z nekim srbskim politikom 1. 1915. v Petrogradu izrazil takole: »O Hrvatih in Slovencih vam ne morem reči ničesar. Oni se bijejo proti nam, in jaz vam izjavljam: Ako bi bile potrebne, da se ruski narod bori s orožjem v roki samo pol dneva v vrhu, da bi se osvobodili Slovence, bi jaz ne pristal na to.« — Ne moremo kontrolirati, ako je ta vest resnična, vsekakor pa bi bilo umestno, da se objektivno dožene, ako je ta vest samo plod zlobne domišljije ali sloni na dejanskem dogodku. In da se to ugotovi, pozivamo p. t. uredništvo »Balkana«, da nam navede ime onega politika, kateremu je podal Sazonov gori citirano izjavo o Slovencih. Ker smatramo »Balkan« za pošten list, se nadajamo, da se s radevolje odzval našemu pozivu.« — V tej stvari nam piše prijatelj našega lista:

Na gornjo vest lahko z vso gotovostjo trdim, da je neresnična. Sazonovo izjavo si je izmislil ali »Balkan« ali pa tisti njegov »srbski politik«. Ako bi Sazonov še živel, bi si danes gotovo nihče ne predrznil podtikati mu takih — da se blago izrazim — neresnih in državnika njegovega kalibra nedostojnih izjav, oziroma bi jih on sam najodločnejše dementiral. Slučajno vem za dokument, ki more služiti kot eklatanten protidokaz trditvi »Balkana«. Kmalu po izbruhu svetovne vojne namreč sem imel priliko videti prepis nekega tajnega in najbrže alovljenega ali pa ukradenega akta ruskega zunanjega urada, ki ga je dunajsko zunanje ministrstvo razposlalo vrhovnim poveljstvom v informacijo; če se prav spominjam, je bila to okrožnica ministra Sazonova na ruska zastopstva v inozemstvu, v kateri je bil očrtan tedanji položaj s perspektive antantnih sil, in sicer v jako optimistični tuči. Spominjam se, da je med drugim bilo s posebnim zaupanjem naglašeno držanje Čehov, Slovencev in Hrvatov, ki da samo prisiljeno gredo v boj proti Rusom in trumoma prehajajo k njim pri vsaki priložnosti. Ta dokument se gotovo še nahaja kje v kakem ruskem ali drugem arhivu in bo že lepega dne prišel kje na dan.

V ostalem opozarjam tudi na takratno »Novo Vremja«. Ta najuglednejši ruski list je, kolikor sem mogel presoditi iz redkih števil, ki sem jih med vojno dobil v roke, vedno zelo toplo pisal o Slovencih. Spominjam se simpatičnega članka, ki ga je prinesel povodom impresij, dobljenih od slovenskih vojni ujetnikov na ruski fronti, in kjer je med drugim približno pisal: Mi Rusi nismo pozabili bratskih simpatij, ki nam jih je izkazoval slovenski narod ob japonski vojni, in vemo, da je bil dan padca Port-Arturja tudi pri Slovencih dan narodnega žalovanja... Sazonov in vsi razsodni Rusi so pač bolje razumevali takratni naš položaj nego ga danes gleda »Balkan« in njegov srbski politik, in so vedeli, da bi recimo kak upor tistih par slovenskih polkov bila samo brezsmiselna, a za naš narod katastrofalna žrtev. Ako bi se bil Sazonov rez izjavil o Slovencih, kakor nam pripoveduje »Balkan«, tedaj bi bil moral do-

sledno in pravično reči isto tudi o Srbih nekdanje avstro-ogrške monarhije. Saj so se tudi oni — ker so se morali — borili proti Rusom in kar je še hujše: proti Srbom, torej rodni brat proti rodnemu bratu. In med c. i. kr. oficirji, ki so dobili red Marije Terezije, se je nahajal, kakor vemo, tudi bosanski Srb — odlikovan za junaštva na srbskih bojiščih.

Sicer pa moramo Slovenci začudeno vprašati: Čemu prihaja »Balkan« danes s takimi stvarmi? Kaj hoče s tem povedati, kaj dokazati? Da vse strašne žrtve v svetovni vojni decimiranega slovenskega in hrvaškega naroda nič ne veljajo in da mi nismo nič trpeli oziroma doprinesli za svojo svobodo? Da je bila smrt slovenskih in hrvaških sinov na bojiščih drugačna smrt nego srbskih sinov, ali mogoče manj vredna ali pa sploh nikaka smrt? Ali da je n. pr. kri slovenski vojakov, ki se je prelivala nekaj pod princem Evgenom in generalom Lavdonom pred Belgradom ali pa 1. 1878 na bosanskih tleh za osvobojenje srbske raje izpod turškega jarma, manje vrednosti nego kri srbskega vojaka na solunski fronti?

Ali »Balkan« res ne more razumeti ali noče razumeti strašne tragike slovenskega in hrvaškega naroda v svetovni vojni, ki je v gotovem pogledu večja nego ona srbskega naroda — tragika, pred katero se spodobi tiho skloniti glavo, a ne klevetati...

Mučeništvo Istre.

Italijanska uprava zasleduje sistematično namen Istro uničiti. Prej pa hoče iz nje izžeti, kar se sploh da. To je v prvi vrsti naperjeno proti slovanskemu prebivalstvu, zadane pa naravno tudi italijansko. Na konferenci istrskih županov 9. aprila t. l. v Pulju so italijanski župani drug za drugim razgrnili pred javnostjo sliko rastočega osiromašenja Istre. Fašistovski poslanec iz Poreča, Albanese, je ob tej priliki naslovil na vlado ostre besede, zaradi katerih so ga potem iz stranke izključili. Toda njegove besede so vsi župani potrdili in ostanje resnične. Od istrskega prebivalstva se neusmiljeno iztirjujejo vsi davčni zaostanki še iz predvojnega avstrijskega režima, tako da župani izjavljajo, da Istrani plačujejo naravnost vojne reparacije, oziroma morajo odplačevati dolgove bivše monarhije. Vино lanskega pridelka, torej v kletih, katero se itak ne more nikamor razpečati, se je obdavčilo z 30 lirami za hektoliter. Seveda se s še večjo fiskalno neusmiljenostjo iztirjujejo medvojni davčni zaostanki, zlasti pri dohodnini od 1914—1918/19. Davka prosti minimum je silno nizek, 1600 lir, dasi današnja velika draginja nujno terja najmanj štirikratno zvišanje istega. Sploh glede davkov ni enotne zakonodaje in je prebivalstvo izročeno največji fiskalni samovolji. Prebivalstvo gladije, zlasti na zapadu, večidel se hrani od samega krompirja in veliko družin ne vidi več kruha! Ker je vlada opustila vojni arzenal v Pulju, je 5000 ljudi brez zaslužka.

Najhujše pa je prizadeto združništvo. Zlasti slovanskemu preti popolni pogin. Kako je z izmenjavo denarja, vemo. Združge niso od 16 milijonov lir dobile ničesar. Fašistovska vlada je dosedaj le divjala proti slovanskim šolam, kulturnim društvom in prireditvam, zdaj pa se je lotila gospodarske organizacije, katere je pod prejšnjo liberalno vlado, ko so popolari jako veliko pomenili, upala, da ostane nepoškodovana in zmorna napredka. Pod Mussolinijem je še ta up splaval po vodi. »Mlekarna v Hrušici« pri Podgradu n. pr. je ena najbolje

prospevajočih zadrug v zasedenem ozemlju. Ima nad 800 članov, okroglo 80.000 lir rezerve ter lastno prodajalno mleka v Trstu. Fašisti jo s pravom smatrajo za hrbenico Brkinov. Sedaj, ko so južno Istro izstradali in ponižali, so se vrgli sistematično proti severu. Mlekarno hočejo dobiti v svoje roke ali pa jo razbiti. Ker to ne gre z zakonitimi sredstvi, so segli po nezakonitih. Vološćansko glavarstvo je ukazalo žilvinozdravniku Blaževiču iz Podgrada, naj pregleda vse knjige mlekarnice od 1. 1915. in javi takoj, ako bi našel kaj nereda, da se zamore sodniško nastopiti proti odboru. Blaževič je knjige kar naložil na voz in jih odpeljal. Tega ne zadosti, pride drugi dan zopet v Hrušico z novim ukazom glavarja, naj »prevzame za čas revizije tehnično vodstvo« mlekarnice. To je tako očitno protislovno, da se hudoben namen ne more tajiti. Je pa tudi protizakonito v toliki meri, da se predsednik mlekarnice ni udal ter poslov ni izročil. Fašistovska akcija pa s tem seveda ni ustavljena. Za sedaj povzemimo: 1. Glavarstvo išče pričevanja proti poštenemu ljudskemu podjetju. 2. Glavarstvo si lasti pravo revizije, ki pristoji le trgovskemu sodišču. 3. Pošlje se revizor-fašist, strokovno nesposoben. 4. »Revizor« konfiscira knjige, to vse z dobro preračunjenim namneom oplasti odbor mlekarnice, da se brez odpora došeže končni namen. 5. Končno hoče zasesti podjetje registrirane zadruge to je ukrasti lastnino.

Mussolini bo seveda vse to brezpravje utajil. Slučen udarec pa čaka še vse ostale zadruge v domovini rimskega prava. Opozarjamo na slučaj posojilnice v Postojni, od katere so kar na krako zahtevali, naj stopi v likvidacijo.

Tako bo Istra kmalu gospodarsko popolnoma osiromašena.

Pogoji za odstop italijanskih drž. železnic zasebnim družbam.

Italijanski ministrski svet je določil za prepustitev državnih železnic zasebnim družbam naslednje pogoje: Železniške zgradbe in ves kolotočni material se da v najem za 30 let proti 15 letni odpovedi od ene ali druge strani. Podjetniku se zajamči določen dohodek za vsak kilometer. Iz kosmatih dohodkov se ustanove zakladi za poprave, ki postanejo potrebne vsled višje sile, za obnovo zgradb, prog in kolotočnega materiala. Voznine se ne izpremene. Devet desetih obojja, ki se skrbi morda za polovico, bo morala družba vzeti izmed dosedanjega obojja proti sedaj veljavnim službenim pogojem, ki se zajamčijo za dobo petih let. Iz čistih dohodkov se morajo najprej pokriti 7 odstotne obresti od delniške glavnice; od višjega čistega dobička do 10 odstotkov dobi država polovico, od 12 odstotnega devet desetink, od nad 12 odstotnega pa tri četrtine. Ker bo vlada pri oddaji železnic zavarovala proti odpustu iz službe čisto izrečno železničarje fašiste, je zelo verjetno, da bodo vsi železničarji brez izjeme zahtevali sprejem v fašistovske sindikate. Saj je treba najprej živeti, še-le potem pride na vrsto politika.

Iz zunanje politike.

* Mussolinijeva politična načela. Mussolini je dovolil pogovor posebnemu poročevalcu pariškega »Excelsiorja«. V tem pogovoru je izjavil, da mora biti po njegovem prepričanju oblast centralizirana v enih rokah; kolektivna odgovornost ne obstoja, neodgovornim pa se oblast ne more zaupati. Dalje je izjavil Mussolini, da sme vlada, ki

se opira na večino v deželi, uporabiti proti manjšini vsa sredstva in se braniti proti njej če treba s silo in krvjo. O veri je izjavil Mussolini, da jo smatra za politično potrebo in veruje v njeno moralno avtoriteto. — Kaj neki bo skuhal ta mož Italiji in Evropi v svojem političnem kotlu?

* Francosko-nemški spor je, kakor pravijo, stacionaren. Nemška vlada baje misli v smislu nasveta lorda Curzona izdelati konkreten predlog glede reparacij in ga izročiti signatornim velešilam verzajske mirovne pogodbe. Medtem je Poincaré imel že dva govora, v katerih je dal ponovno izraza nezaupanju francoske vlade v dobro voljo Nemčije.

* O ranljivi točki Poljske govori francoski major D'Etedegoyen, bivši član francoske vojaške komisije v Vilni, v »Radicalu«. Vzhodne province Poljske obsegajo 280.000 kvadratnih kilometrov, to je polovico francoskega ozemlja, s 14 milijoni prebivalcev, od katerih je samo 1 in pol milijona Poljakov. — Kakor znano, so velešile vzhodno mejo Poljske vzele na znanje, ne da bi prevzele garancijo zanjo, to se pravi, se v slučaju kakega konflikta ne smatrajo za obvezane, da Poljski pomagajo to mejo braniti.

* Poljske zadeve. Na Poljskem se snuje parlamentarna večina. Šef kabineta naj bi bil vodja kmetske stranke »Piast«, znani Witos, ki se je svojemu programu izneveril, bi rad osnoval večino iz desničarjev in centra, dočim je predsednik republike, Wojciechowski, zato, da se osnuje večina brez desničarjev, to je iz levičarskega krila kmetske stranke, takozvane skupine »Wyzwolenia« in centru. Blok manjšinskih strank, ki šteje okoli 100 članov, bi ne prišel v nobenem slučaju v poštev in se bo najbrž vladalo proti Ukrajincem, Nemcem in Judom.

* Zelo pesimistično sliko o političnem položaju v Španiji je podal bivši minister Cambó, ki je zdaj voditelj katalonskega avtonomističnega gibanja. Cambó je dejal, da se španska monarhija nahaja v stanju popolnega propadanja. Parlament je popolnoma diskreditiran in ljudstvo ne želi nič drugega nego da izgine. Armada je brez discipline, maroške zadeve stoji slejkoprej slabo, sodstvo je korumpirano, socialni položaj ljudstva mizeren. Katalonija hoče avtonomijo, da se reši pogubnega centralizma Madrida. Cambóv govor je napravil velik vtis po celi deželi. Vidi se, da centralizem povsod ugonablja življenjske moči države.

* Egipt konstitucionalna monarhija. Egipt je dobil te dni ustavo. Dežela je suverena neodvisna država z dedno monarhijo. Vendar pa vprašanje pripadnosti Sudana praktično ni rešeno. Formalno je Anglija priznala, da Sudan spada k Egiptu, dejansko pa stvar izgleda še vedno tako, da tam vlada Anglija. Anglija je zadnje čase svojo egiptovsko politiko čisto preorientirala in je vodjo nacionalistov Zaglul-pašo osvobodila ter se mu je tudi politično približala. Anglija dela zdaj na to, da pride Zaglul-paša kot najbolj popularni politik v Egiptu na krmilo in lojalno uredi razmerje do britanskega imperija. To se pravi, da so Angleži slejkoprej najboljši politiki na svetu.

* Turške zadeve. Angorska skupščina se je te dni razšla in po deželi se je že začelo volivno gibanje. Volivna borba ne bo huda, ker imajo liberalni nacionalisti zasigurano pretežno večino. — Konferenca v Lozani se je že začela. Vprašanje otoka Castellorizzo, ki se nahaja v italijanskih rokah, zaradi svoje malenkostnosti ne bo delalo težav, ravnotako

Prvi zemljani na mescu.

Čudežni doživljaji dveh Angležev. 59 Angleški spisal H. G. Wells. — Poslovenil — e —.

»Čudil se je.«

»Torej,« je vprašal, »opravljajo eni in isti zemljani vsa različna dela? Kdo misli? Kdo vlada? Kdo skrbi za telesne potrebe zemljanov?«

»Razložil sem mu v velikih obrisih naše javno in zasebno življenje. Težko me je razumel.«

»Eni so uradniki,« sem pravil. »Drugi mislijo —. Spet drugi so delavci. Toda vsi vladajo.«

»In — ali se ne razločujejo med seboj po telesni obliki ki jih usposoblja za različne posle?«

»Ne da bi bilo vredno omeniti,« sem lejal. »Po duhu — morebiti!«

»Po duhu se morajo zelo razločevati,« sicer bi opravljali vsi eoo delo!«

»Odgovoril sem mu, da v nekem oziru je njegovo mnenje pravilno. Po telesu so si zemljani večinoma vsi enaki, sem razlagal, pa če bi se dalo pogledati v njihovega duha, bi se videla prav velika razlika, kakor v telesnem razvoju selenitov. Eni so velikega duha, drugi malenkostni, eni mislijo naglo, drugi spet vobče nič ne mislijo —. Eni so tihega, molčečega duha, drugi glasni in šumni, trobentajo v ves svet svoje misli —.«

»In pravite, da vsi vladajo?« me je prekinil.«

»Razložil sem mu demokratični način zemeljskih vlad, pa bojim se, da se mu je zdelo precej nedosledno in pomanjkljivo, kar sem mu povedal o zemeljski demokraciji.«

»Ali ni Velikega mojstra vseh zemljanov?« me je vprašal.«

»Povedal sem mu, da je zemlja še razdeljena na mnogo držav in državic, da smo v tem oziru še daleč zadaj za seleniti, da bi utegnili kedaj priti do zedinjenja vseh zemljanov v eno državo, da pa je to še zelo daleč v bodočnosti in da svetovna zemeljska politika še v zelo nejasnih obrisih kaže, kak družabni red bo vladal na zemlji čez nekaj sto let —.«

»Razgovarjala sva se tudi o vedi in o duševni kulturi.«

»Razložil sem mu, kako velika razlika je v tem oziru med zemljani in seleniti. Našim omejenim in slabotnim možganom moramo priti na pomoč s knjigami in knjižnicami. Vsa zemeljska veda je plod dolgih stoletij, nešteti učenjaki so delali na njej in zapisovali svoje znanje v knjige. Knjige vedo vse, sem pravil, ljudje pa le malo ali — nič.«

»Sam pri sebi pa sem udeležil, da smo si zemljani in seleniti glede duševne kulture zelo različni. In na škodo zemljanom. Seleniti se po duhu in telesu izpreminjajo pri svojem duševnem delu, zemljani pa kopičijo svojo vedo krog sebe in ostanejo — po telesu in po duhu — kaltrani so bili, čisto se še poslabšajo —.«

»Da govorimo zemljani jezike, se mu je zdelo nerazumljivo.«

»Kako pa občujete med seboj,« me je vprašal, »ako se ne razumete? Čudno, vsi ste zemljani, prebivalci enega in istega planeta, pa se ne morete razumeti?«

»Priznati sem mu moral, da smo zemljani v svojem družabnem življenju vobče še jako zadaj za seleniti. Pa vse to še bo prišlo, sem mu zatrjeval. Treba je le, da dobi eden narod nadvlado nad vso zemljo —.«

»In porabil sem priliko in govoril —. Poročilo je presinjeno in se nadaljuje še čez nekaj časa.«

— se je čudil, da se zemljani med seboj pobijajo in morijo v vojskah. Povpraševal me je o podrobnostih vojske.

»In vaše naselbine, vaše ladje — ali jih ne uničuje vojska? In čemu se med seboj morite in koljete?« me je neumno vprašal.

»Povedal sem mu, da je res tako. Pri-povedoval sem mu o vojskah, o pripravah, o oboroževanju, o silnih topovih, o brzostrelnih puškah, o zrakovlovih in letalih, ki mečejo bombe na ljudi in mesta, o morilnih krvavih bitkah, kjer pada na tisoče in tisoče zdravih, močnih ljudi —.«

»Veliki mojster se je zelo čudil. Zdal pa zdaj me je prekinil in si dal vedno iznova prevesti moje besede. Posebej je zelo dvomil, da bi šli zemljani z veseljem v bitko.«

»Zemljani gotovo ne ljubijo vojske?« je prevedel Fi-u njegove besede.«

»Zagotavljal sem mu, da smatra zemljan vojsko in smrt na bojnem polju za častno in slavno —.«

»Vse je bilo presenečeno in šum splošnega začudenja je šel po širni dvorani.«

»In čemu se drug drugega ubijate in morite v bitkah?« me je ponovno vprašal.«

»O —,« sem dejal, »to je dobro v marsikaterem oziru. Predvsem se zmanjša število prebivalcev —.«

»Ali je to potrebno?«

Povedal sem mu, da je ponekod zemlja gosto obljudena. »Razen tega,« sem dejal, »potrebujejo nekatere države za večji razmah svoje trgovine in obrti vedno več novih pokrajin. — In zmagovite vojske podjarmljujejo tuje dežele —.«

»Molk je zavladal po dvorani —.«

»Šele čez nekaj časa je Veliki mojster zopet govoril —.«

Od tod naprej postanejo poročila čisto zmedena in nejasna. Že odkar poroča Kavor o svojem sprejemu pri Velikem mojstru, je njegovo brzojavljenje večkrat prekinjeno in pretrgano, tu manjka par besed, tam celih stavkov in le s težavo sva z Wendigeejem iz teh odlomkov sestavila kolkortoliko razumljive stavke. Ob koncu pogovora o zemeljskih vojskah in njihovih namenih pa postane poročilo popolnoma nerazumljivo.

ie vprašanje privilegijev inozemcev v Turčiji pred sodišči. Pač pa se bodo razprave osredotočevale najbolj okoli gospodarskih koncesij, glede katerih so Turki slejkoprej neodločljivi. Jako trdih je tudi vojna odškodnina, ki jo zahteva Turčija od Grčije, katere izjavlja, da ne plača vinarja, ker je vodila vojno v Turčijo itak le kot nekaj mandatar vesil! — Eno najvažnejših notranjepolitičnih vprašanj nove Turčije je vprašanje, ali naj bo Angora ali Carigrad glavno mesto države. Nacionalisti so proti Carigradu, ki je vsled demilitarizacije morskimi ožini izgubil za Turčijo svoj strateški pomen in je nacionalistom kot sedež kalifata tudi preveč »reakcionaren«.

* Novega guvernerja za Sirijo je imenovala francoska vlada v osebi generala Weyganda. Vzrok, da je dosednji guverner, general Gouraud, odstopil, je ta, da mu vlada ni hotela dovoliti zahtevanih kreditov za upravo te dežele, ki se nahaja pod francoskim protektoratom. Francoska javnost je sploh čezdaljebolj nasprotna protektoratu nad Sirijo, ki požira ogromne svote, nima pa nobenega političnega in gospodarskega efekta. Novi guverner ne bo imel lahkega stališča v deželi, ki očitno stremi za popolno samostojnostjo in računa v to svrhu na pomoč Angore.

Tržaško pismo.

Trst, 24. aprila.

Tržaška Zadruga Zveza je imela v četrtek 19. t. m. svoj redni letni občni zbor, ki se ga je udeležilo veliko število zadrugnikov iz Trsta, Istre, Krasa, Notranjskega. Navzoča sta bila tudi državna poslanca dr. Wilfan in Šček.

Naravno je, da je zavzela razprava o zamenjavi zadrugnega denarja skoro ves čas zborovanja, saj so ravno članice naše Zadrugne Zveze pri tem najbolj prizadete. Iz poročila načelstva, ki ga je podal predsednik dr. Agnetto, so se zadrugniki pričeli, kaj in koliko je načelstvo delalo in — žal, dosedaj brezuspešno — se trudilo, da bi doseglo zamenjavo avstrijskih kron, naloženih v inozemstvu. Skupščina je soglasno in brez kakršnegakoli ugovora, odobrila poročilo in delovanje načelstva Zadrugne Zveze. Z vso odločnostjo je skupščina odbila trditve italijanskega časopisja, kakor da bi se namreč naše zadrugne pečale s politiko. One nimajo z njo nič opraviti in so samo gospodarske organizacije.

Tržaška Zadruga Zveza, ki je bila ustanovljena l. 1921., ima 127 članic. Njeno delovanje je razmeram primerno zelo dobro in uspešno. Svojim članicam ni stala ob strani le z nasveti, ampak tudi z dejanskimi podporami v kolikor so dovoljevala denar sredstva. Prometa je imela 14.772.404,09 lir. Namesto odstopivših organov, sta bila izvoljena dr. Vratović, odvetnik v Trstu za odbornika in č. g. Janez Kalan, župnik, za nadzornika.

Politične vesti.

4 Blebetači so in ostanejo voditelji socializma in komunizma, katerega s svojimi puhlimi frazami povsod samo kompromitujejo. Med glavne komunistične blebetače spada predvsem tržaško »Delo«. Temu ni nič prav. Enkrat mu ni bil prav srbski centralizem, zdaj pa mu ni prav jugoslovanski avtonomizem. On za vsem duha kapitalistično reakcijo. Govoreč o Pašiću, Pribičeviću, Radiću in Korošcu, pravi, da si ti kapitalisti podajajo prijateljsko roko, kadar je treba nastopiti proti delavstvu. To je seveda navadna laž, ker SLS še nikoli ni podajala nikomur prijateljske roke proti delavstvu. Žal, da je še nekaj delavcev, ki te otrobe smatrajo za pristno zlato. Gospodje tržaški in italijanski socialisti in komunisti: Če bi bili vi, namesto da ste slepo drli za moskovsko internacionalo, podali leta 1920 ali 1921 prijateljsko roko italijanski ljudski stranki ter se odločili za pametno pozitivno parlamentarno delo kot ljudska večina, bi danes ne divjal v Italiji proti vam fašizem in vas decimiral. Tako ste pa samo blebetali in blebečete, kakor se vidi, še danes. Rezultati tega »socialnega« dela so očitni.

Gospodarstvo Pokojninskega zavoda za nameščenice v Ljubljani.

Z ozirom na včeraj v Vašem cenj. listu objavljeni dopis Trgovskega gremija v Mariboru, v katerem se kritizira dosedanje gospodarstvo Pokojninskega zavoda v Ljubljani, Vas ujudno prosimo, da objavite sledeče:

Ker je v dopisu obsežen napad na nameščenice zavoda in je to že opetovan javen napad na nje, smo podpisani mnenja, da ima javnost pravico, zahtevati enkrat tudi javen odgovor od nas, nameščenice zavoda.

Konstatiramo, da vsi trije argumenti, ki jih tavaja dopis gremija v Mariboru, ne držijo.

Res je, da je aktivnih zavarovancev sedaj le okoli 7500, nameščenice pa 34, res je pa

tudi, da je treba za enega samega novega zavarovanca pri marsikaterem službovalcu več tedenske korespondence in poukov, da je pokojninski zakon tu in da je treba poslovdio, kantorske moči itd. zavarovati. Vseled tega je popolnoma napačno, sklepati iz števila zavarovancev, da je število nameščenicev zavoda preveliko.

Dalje se očitajo nameščenicev »ogromne plače, da celo korita. Na to žalitev odgovarjamo, da z mirno vestjo prosimo načelstvo pokojninskega zavoda, naj brezobzirno onemogoči vsa korita. Tudi glede plač se bomo obračali le na vodstvo, ker ne smatramo tega mesta za oni forum, kjer bi smeli debatirati, če so plače po Din 900, ozi. Din 1200 (po 20 letih službe in v časih ko stane meter srednje blaga Din 300 in en sam svinčnik Din 7) majhne srednje, velike ali celo ogromne. Končno moramo glede »visokih naslovov« povedati, da smo o njih eksistenci zvedeli šele iz dopisa Trgovskega gremija v Mariboru. V Statutu zavoda sta omenjena le dva naslova, vse ostalo tituliranje je pa mogoče le ob urejenem službenem razmerju. Službeno razmerje nameščenicev pa sploh še ni definitivno urejeno, in stoji v tem pogledu prvo, iz srede članov zavoda izvoljeno načelstvo pred nenačeto nalogo, za katero bo — v to naj Trgovski gremij v Mariboru. mirno zaupa — bržčas našlo pravo linijo tudi pri morebitnih naslovih. Mimogrede povedano, ne predstavljajo tudi najvišji naslovi za zavod nikakega finančnega bremena, vsled česar se čudimo, da jih spravlja Trgovski gremij v Mariboru v zvezo z rentami. Toliko v pojasnilo.

Javnost pa prosimo, naj upošteva, da so bili nameščenice zavoda oni, ki so se ravno z ozirom na nesporno potrebnost obstoja zavoda prvi odahnil, ko je pred kratkim prevzela zavod definitivna in voljena uprava, kajti imeli so največ prilike videti in čutiti, kako zavirajoče je vplivala na poslovanje več kot štiri letna provizoričnost uprave, kako je takta uprava v mnogih oziirih preprečevala zavodu, pa tudi nameščenicem tako važne naloge, kot je in ostane pri nas žalibog zelo neznan zakonito pokojninsko zavarovanje nameščenicev.

V ostalem prepuščamo mirno novovzvoljeno načelstvu zavoda, da po svoji najboljši vesti uredi do sedaj kaotično uradniško vprašanje pokojninskega zavoda.

V Ljubljani, dne 26. aprila 1923.

Zastopstvo nameščenicev Pokojninskega zavoda.

Dnevne novice.

— Orjuna javka. Z revolverji, palicami, bikovkami oboroženi in z ročnimi granatami založena »Orjuna« si je domisljala, da bo pretepala, streljala in ubijala, kogarkoli se ji bo zljubilo, ter rušila podjetja, ki se ne bodo uklonila njenim terorističnim poveljem, občinstvo pa da bo mirno držalo hrbet in se Orjunašem za batine, nasilstva in grožnje na kolenih zahvaljevalo. Mi smo dolgo časa opominjali, opozarjali, da bo prišel odpor, ako oblast ne nepravi reda. Še do danes niso kaznovani zločinci, ki so razbili Cirilovo tiskarno v Mariboru, ki so odgovorni za slovenjebistiške žrtve, nasprotno! Minister označi Orjuno za roparsko druhal, toda »Orjuna« grozi naprej s sicilijanskimi večeri, s požigi in poboji, ne da bi poklicana oblast zgenila s prstom in grozilce poklicala na odgovor. Preveč je tega! Občinstvo je seglo po samopomoči in je Orjunce v Spodnji Šiški, kamor so s posebno vno močjo izživali in ljudi terorizirali, naščakalo. Tu se je pokazalo junaštvo Orjuncev v pravi luči. Junaki so samo tedaj, kadar zalotijo posamezne žrtve ali izvršujejo napade t. j. n. ponoči, ne pričakovano, nepripravljeno. V Šiški so jo pa izzivali v soboto 21. t. m. izkupili, kakor v jokajočem tonu poroča v večeršnjem »Jutru« »Orjunaš«. Milo se pritožuje, da so »oborožene tolpe klerikalcev in komunistov« odvzele Orjuncem znake in legitimacije in nekaj Orjuncem preteple. Samo nekaj je po zabil »Jutrov« »Orjunaš« poročati, da so Šiškarji pobrali Orjuncem tudi orožje, revolverje, gorjače in bikovke. Kaj pa imajo ti mladeniči opraviti v Šiški z orožjem, ki ga dobivajo iz svoje orožarne v Narodnem domu? Celo tako daleč se je terorizem te domisljave mladine razpasel, da je neki srednješolec prišel celo v gimnazijo z revolverjem, slučaj, za katerega se bomo še posebno zanimali. Zdaj pa javka ta mladina v »Jutru«, da je bila napadena od »klerikalno-komunistične druhal« in da bo — stopila v obrambo. »Orjuna« naj si zapomni, da »kdur z mečam okul hodi, bo z mečem okulperšou.« kdor pa z gorjačo grozi, bo pa gorjačo občutil. Tako narekuje načelo samoobrambe.

— Draginske doklade dušnih pastirjev. V štev. 90. Vašega lista navaja računovodstvo finančne delegacije v Ljubljani razlog, zakaj ne more nakazati drag. doklad. Da še namreč finančno ministrstvo ni odobrilo potrebnega kredita in da še-le po ministrstvu ver poizvedava, v koliko bodo nove draginske doklade presegale že po proračunu za 1922/1923 odobreni kredit. Na, to je lepa tolažba za nas beračel Predno bo to ugotovljenje prišlo do finančnega ministrstva in od tam do odobritve višjega kredita in potem do nakazanja doklad, mislimo, bo prikimala zima. Zakaj se na v ča-

su po 1. avgustu l. l. niso že prej zahtevale »Prijava«, da bi se cela stvar pospešila: Si oer pa brez ozira na vso zakasnitev: Zakaj ste nam s 1. aprilom odtegnili dosedanje doklade, ko je še nova takorekoč v negotovi, daljnji bodočnosti? Poprej smo dobivali mesečno vsaj po 137 in pol Din doklade, 1. aprila pa samo plačo 50—60 Din, torej za približno 10 kg koruzne moke. Če ti je premalo, pogini!

— Z Gorenjskega nam piše ondotni poštar: Ker se bodo uvedla v kratkem času nova določila za sprejemanje poštnih paketov, nam je poslalo poštno ravnateljstvo v to potrebne tiskovine. Žal, da je besedilo tiskano samo v cirilici, kar vsekakor ni umestno, saj smo še v ranjki Avstriji imeli na napisih slovenski tekst, da je vsak človek vedel, kakšno potrdilo ima v rokah. Še gledamo beli dan in se kar tako vendar ne damo zatajiti. Zato v imenu našega ljudstva odločno zahtevamo, da nam ravnateljstvo preskrbi dotične tiskovine vsaj tudi v slovenskem besedilu. Srbske tiskovine naj Srbi lepo doma porabijo, nam pa naj poštno ministrstvo preskrbi slovenske, zakaj razen šolske mladine in nekaj mestne inteligence danes še presneto malo Slovencev ume cirilico. Torej vsakemu svoje, pa bomo prijatelji.

— Udruženje jugoslovanskega učiteljstva (Uju) je na seji svojega ožjega sosveta 14. aprila t. l. formuliralo različne zahteve, tičeče se draginskih doklad, odprave maksimiranja, vrtnaric in učiteljic ročnih del ter poročenih učiteljic, ki tripijo socialno krivico pri odmeri raznih doklad itd. Te zahteve so seveda popolnoma upravičene, ni pa logično, da Uju stavlja zahteve na režim, katerega na drugi strani z vsemi kripilji podpira.

— Eldorado predpisov in zakonov. Slovenija je eldorado predpisov in zakonov, najsrečnejša dežela na celim svetu. Predpis in zakoni tvorijo merilo sreče vsake dežele, Slovenec smo tako srečni, da se že utapljam v celim morju zakonov, naredb, ukazov, predpisov, popisov, prepisov, podpisov, upisov, odpisov, receptisov. Slovenija je tudi najsrečnejša dežela, ker ima največ kvalifikacij, na primer nikjer na svetu ni toliko in tako dobro kvalificiranih zdravnikov kakor v Sloveniji, kvalifikacij kar mrgoli. Imamo Zdravstveni odsek za Slovenijo, ki se trudi noč in dan in kuje nove predpise, zakone, katerih drugod nobena država na svetu nima in jih ne pozna. Povsod na svetu je enako, Slovenija dela izjemo. V Karlovih Varh (Karlsbad), v Marjanskih Laznih (Marienbad), v Franzensbadu i. t. d., na Francoskem v Vichy, Nici, Cannes, v zimovišču in kopališču Kairo v Egiptu, povsod na svetu je zakon, je običajno, da dobi vsak državno priznani zdravnik, ki se hoče v dotičnem kopališču naseliti takoj brez vsake specialne kvalifikacije, brez vsake strokovne izobrazbe naslov kopališki zdravnik, Kurarzt, médecin reconnu de saison. Kopališča nimajo vseučilišnih stolic, kvalifikacija za nje je povsod na svetu doktorat vsega zdravilstva. Ker je Slovenija najsrečnejša dežela na celim svetu, eldorado predpisov, zakonov, kvalifikacij in strokovnih izobrazb, mora seveda kopališče Rogaška Slatina delati izjemo, ker je edino kopališče na svetu, za katero se zahteva od Zdravstvenega odseka za Slovenijo kvalifikacija, nov predpis, nov zakon, katerega stara Avstrija ni poznala. Stresel se je kar čez noč iz rokava. O moj srečni eldorado, jetzt sind wir aus dem Wasser, zopet en predpis, en zakon več. Bil sem 18 let kopališki zdravnik v zimovišču in kopališču Kairo v Egiptu, kralja Tutankamena nisem srečal in videl, rešil bi ga če bi ga zdravil, pa nisem mogel, ker je 3000 let pred mojim dohodom umrl, prišel sem 3000 let prepozno na svet. Srečal sem pa mumijo njegovega očeta v muzeju, kralja Amenofisa IV. Ta mi je povedal, da v njegovem kraljestvu še ni bilo zdravstvenih odsekov. In če bi bili, rekel mi je Tutankamenov oče, pa bolj tiho, bi jih z lotusovo šibo. Tako so rekli Tutankamenov oče, pa bolj tiho, tako da lord Carnarvon, tisti, ki mumije išče, ni nič slišal. — Dr. Pečnik.

— Občina Jezersko je bila do razpada bivše Avstrije kot obmejni kraj Koroške proti Kranjski znana pod šaljivim imenom »Jezerska republika« kot del omenjene dežele. Dasiravno se takrat njenemu prebivalstvu kot zavednim Slovincem ni Bog vedel kako dobro godilo, je vendar koroška nemška uprava skrbela, da so se državna cesta čez glasoviti Jezerski vrh in drugi v občini ležeči strni klanci prav dobro in zložno z velikimi stroški preložili. Dalje se je na prošnjo občine oziroma prebivalstva ustanovil leta 1868 poštni in leta 1886 brzojavni urad z redno dnevno vozno zvezo med Železno Kaplo in Kranjem. Posledica teh vladnih ukrepov se je kmalu pokazala v tem, da se je oživel promet s Kranjsko in koroško skozi Jezersko dolino in povzdignil tujski in letoviški promet. Vse to je donosalo mnogo dohodkov tukajšnjemu prebivalstvu. Celo svetovna vojna ni ukinila dnevne redne vozne zveze z Železno Kaplo in Kranj. Šele po ponesrečenem koroškem plebiscitu 10. oktobra 1920. se je najpoprej ukinila vsaka zveza s Koroško, a kmalu potem je prenehala vozna pošta voziti tudi iz Kranja do Jezerskega in tako vozi sedaj samo iz Kranja do grof Lamazzaškega godnega oskrbnika v 22 km oddaljeno Gor-

njo Kolro, od tam pa nosi poštni sel pisna in desopine 6 km daleč do Jezerskega in obratno. Vse prošnje ob občinstva Jezerskega na poštno ravnateljstvo v Ljubljani so bile zavrnjene s motnjo, da vožnja do Jezerskega preveč stane in da je lažnejši urad pasiven. Neumljivo je dejstvo, da more poštna uprava iz Kranja do G. Kokre 22 km daleč za enega samega oskrbnika in par njegovih lovcev vzdrževati dnevno vožnjo pošto, ne pa tudi 6 km dalje do Jezerskega, kjer je neprimerno večji poštni promet in bi se za poštno upravo gotovo rentiralo, obenem bi bila pa tudi za tukajšnji kraj velika dobrota; povzdignil bi se promet v splošnem in nudilo bi se potujočemu občinstvu ennejše potovanje. Po našem mnenju je država dolžna vzdrževati pošte, železnice, šole in ceste posod, ne glede ali so posamezni kraji pasivni ali aktivni.

— Zupanstvo občine Ježica vabi vse občane k predavanju o čuvanju zdravja. Predavanje se vrši v soboto 28. t. m. ob pol osmih zvečer v Društvenem domu na Ježici. Predaval bo zdravstveni nadzornik g. dr. Ivo Pirc.

— Osebnost. Odvetniški kandidat Janko Lavrič je vstopil v pisarno odvetnika dr. Česnika v Novem mestu.

— Umrl je vpokojeni nadučitelj g. Josip Čopi, star 79 let, v Rožni dolini štev. 191 župnije Vič pri Ljubljani. Pogreb bo v petek 27. t. m. ob 5. popoldne. Naj v miru počiva!

— Pravniški izlet. Zvesto starim tradicijam je sklenilo društvo »Pravniki« prirediti tudi letos pravniški izlet. Sporazumno z zagrebškimi tovariši, med katerimi vlada zato prav živo zanimanje, je izbralo za kraj letošnjega sestanka prijazno mestoce Krško ob Savi. Izlet se vrši na dan 10. maja. Popoldne (vlak iz Zidanega mosta dospe v Krško okoli 9 ure) si bomo ogledali izletniški mesto, stari grad in šrajbarski turni, popoldne pa se podali peš k Sv. Mohorju nad Rajhenburgom. Odhod proti domu ob 9. uri zvečer. Vabimo pravnike, da se udeležijo izleta v obilnem številu. Da moremo izposlovati znižano vožnjo, naj se izletniki prijavijo z dopisnico pri odboru najkasneje do 3. maja.

— Smrtna kosa. Dne 22. aprila t. l. je umrl v Semiču g. Tomo Konjedič po kratki mučni bolezni, star 56 let. Pokojnik je bil vzoren, pošten mož ter dolgoletni občinski tajnik. Blag mu spomin.

— Umrl je na Dunaju znani časnikar Otto Kraus, po rodu iz Osijeka, večletni urednik »Zagr. Tagblatt«. Pred začetkom svetovne vojne je vstopil v uredništvo dunajske »Zeit«. Istotam je umrl bivši avstrijski finančni minister Karel Marek, star 63 let.

— Telefonske postaje, ki prejemajo in odpravljajo brzojavke po telefonu. Splošno prevladuje mnenje, da one pošte ki nimajo brzojava, ki pa imajo telefonsko centralo, ne sprejemajo in ne odpravljajo brzojavk. To mnenje je napačno. Po telefonskem pravilniku morajo vse pošte, ki nimajo brzojava, ki pa imajo telefon sprejemati od občinstva brzojavke in jih odpravljati prav tako pa tudi dole brzojavke dostavljati. Te pošte odpravljajo predane brzojavke in prejemajo nanje naslovljene brzojavke po telefonu. V področju ljubljanske poštne direkcije so take pošte sedaj v tehle krajih: Apače, Beltinci, Cankova, Črenšovci, Grobelno, Jezersko, Kokra, Križevci pri Ljutomeru, Polzela, Prosenjakovci, Rečica na Paki, Ribnica na Pohorju, Ruše, Straža, Sv. Jakob v Slov. Goricah, Trbovlje pri Moškanjcih, St. Ilj v Slov. Goricah, Trbovlje 2, Tupašice, Velika Nedelja, Vuhred, Vuzenica in Zavreč.

— Sprejem pomorskih gojencev v podoficirsko šolo. Po naredbi ministrstva vojne in mornarice Pov. Mor. br. 234/A. z dne 23. januarja 1923 se sprejme meseca oktobra 1923 120 mladeničev kot pomorski gojenci v podoficirsko šolo vojne mornarice v Šibeniku. Pogoji za sprejem so: 1. Naše državljanstvo (domovnjak); 2. starost 16 do 18 let (rojstni list); 3. najmanj 4 razrede ljudske šole (šolsko izpričevalo); 4. neomadeževano vedenje (moralno izpričevalo); 5. dovolitev staršev (po predpisnem vzorcu); 6. krepko zdravje (izpričevalo aktivnega vojaškega zdravnika). — Lastnorocno pisane prošnje, z natančnim naslovom prošilca, je do 30. junija 1923 vposlati komandantu podoficirske šole vojne mornarice v Šibeniku — Dalmacija. — Prošnja in priloge morajo biti kolkovane.

— Kooperativna zgradba stanovanjskih hiš v Zagrebu. Zagrebška stavbna tvrdka Delta-Stan se je odločila, da začne graditi stanovanjske hiše po kooperativnem sistemu, ki je že v veljavi v Italiji. Nemški, Čehoslovanski, Madžarski i. dr. Po tem sistemu si more stranka v novi — ali tudi stari — hiši stanovanje z enkratnim plačilom enkrat za vselej kupiti. S stanovanjem more potem kot s svojo lastnino popolnoma svobodno razpolagati, ga dati v najem ali prodati in seveda tudi zapustiti svojim dedičem. Z zgradbo prve take kooperativne hiše, ki bo opremljena z vsem komfortom, začne tvrdka na Sajmištu v najkrajšem času.

— Izprememba poštnega okoliša pošte Vrhnika in Horjul. S 1. majem 1923 se bo loči pod občino Vrhnika spadajoči del popisnega kraja Lesno brdo iz okoliša pošte Horjul in se prideli Birčemu okolišu pošte Vrhnika.

— Vezuv. V neapeljskem zalivu je divjal te dni silen vihar, ki je poškodoval 36 ladij. Ker je vihar nosil s seboj oblake pepela, je prebivalstvo, ki je mislilo, da je začel bruhati Vezuv, prevzel velik strah. Prof. Malladra z vezuvske opazovalnice je pa izjavil, da je to star pepel, ki se je bil še leta 1906. Zbral po vezuvskih grapah in ga je sedaj dvignil vihar. Od Vezuva se po izjavi prof. Malladra zaenkrat ni bati hudega.

— Nepredvidno »Poslanec«. Odvetnik Franc Roš iz Laškega je bil pri deželnem sodišču v Ljubljani v smislu § 104 srb. k. z. obsojen na 1000 dinarjev globe. Zadeva je sledeča: Inž. Igo Čehani je dobil 26. decembra 1922 pismo, v katerem je dr.

Roš prošil rudarsko oblast, naj ne potrdi imenovanja avstrijskega Nemca Koča za obratovodje pri rudniku Hudajama, ker so se za to mesto potegovali tudi nekateri Čehi in 2 Slovenci. Pismo je inž. Pebani odstopil rudarskemu glavarstvu, ki je pozvalo dr. Roša, naj dokaže, če so Čehi in Slovenci, kateri so se potegovali za mesto obratovodje, kvalificirani. Dr. Roš je na to 3. januarja t. l. objavil v »Jutru« »Poslano«, v katerem je med drugim izjavil: Javnost naj sodi o tem, v koliko je bilo rudarsko glavarstvo upravičeno odpreti privatno pismo edinole vsled napake navedbe naslovljenčevega značka. Ker pa pisma ni odprlo rudarsko glavarstvo, marveč inž. Pebani, je bil nato dr. Roš obsojen v zgoraj navedeno kazen.

— Ukradena kobilica s vozom. Posedniku Jožetu Breclju v Zupah pri Šturjah na Vipavskem je njegov hlapec v noči od 21. na 22. aprila t. l. vpregel 6letno pramasto kobilico pingavske pasme v zapravljenik in se odpeljal po svetu. Vrnil se ni. Kdor kaj o njem ve, naj to javi varnostnim organom.

— Važne gospodarske knjige. Opozorjamo na oglaš »Jugoslovanske knjigarnice«, ki našteva nekaj novih knjig velike gospodarske važnosti. Posebno opozorjamo na novo veliko izdajo »Slovenske kuharice« in Humečkovo knjigo »O praktični sadjarstvu«.

— Tatvina pri Sv. Valburgi. Krošnjarju Marku Magolen je bilo v Hočevarju gostilni ukraden raznega blaga v vrednosti 21.240 K.

— Radi tatvine še 7krat kaznovana Ivana Pečnik je bila v soboto pri deželnem sodišču obsojena na 5 mesecev težke ječe, poostrene s postavo in trdim ležiščem. Pečnikova je doma iz Dravlj. Dne 13. jan. je šla k Heleni Cergol po eno vrečo; ker iste ni bilo doma, jo je nekaj časa čakala. Pri čakanju pa je izmaknila denarnico, v kateri je bilo 9 tisoč kron denarja, ter odšla.

— Ljubitelj tujih sukenj je Jože Potalah, doma z Moravskega. Ko je prišel v Ljubljano, je na starini prodal svojo suknjo, ki si jo je nadomestil s dvema drugima, in sicer je vzel eno v kavarni Evropa, drugo pa v kavarni Zvezda. V svoj zagovor navaja, da so ga pred odhodom v Ljubljano v Zagrebu okradli žeparji. Ker pa je bil brez denarja, je bil primoran prodati svojo suknjo. Da je dobil denar za vožnjo in da ga ne bi med vožnjo zeblo, je ukradel dve suknji. Sodišče mu je za to dejanje prisodilo 3 mesece težke ječe.

— Tatvini. Andreju Kušarju v Kozarjah je bila ukradena črna obleka v vrednosti 11.080 K. — Posedniku Antonu Komaru v Škofji Loki je bil ukraden voz, vreden 10.000 K.

— Čevlje kupujte od domačih tovarov. Trgovka Peter Kozina z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana, Breg štev. 20, ter Aleksandrova cesta štev. 1. 3322

Primorske novice.

p Fašistovska nacionalna milica v obmejnih krajih. Povodom zaprisege fašistovske narodne milice na »rimski božič« (dne 21. aprila) je mel »Piccolove« poročevalec pogovor s poveljnikom legije »S. Giustot« — kapitanom Lupetino. Kap. Lupetina je podal o nar. milici IV. cone naslednje podrobnosti: Cona se razprostira od Livence do Kvarnera in obsega šest legij: »San Giustot«; »Carso« — Kras — poveljnik Reinis; »Istria« — Kvarner — s sedežem v Reki; poveljnik Host-Venturi; »Isonzo« — Soča — poveljnik Francisci; »Tagliamento« — poveljnik Russ. Največji kontingent daje tem legijam — je rekel Lupetina — italijansko prebivalstvo; vendar se izredno drži tudi narodno prebivalstvo, od katerega so se mnogi z navdušenjem vpisali v milico ter so disciplinirani in ponosni. Posebno številno so se vpisali v okrožjih Sežane in Naboržine. Tako Lupetina. Da so se vpisali slovenski ljudje v fašistovsko milico, vemo. A da so se vpisali z navdušenjem, ne moremo verjeti, saj so to večinoma bivši Sokoli.

p Koliko nezamenjanega denarja imajo naše zadruge. »Goriška Straža«, ki ves čas vodi najodličnejši boj za interese naših zadrug odgovarja v zadnji številki na trditeljske »Edinosti«, da je za naše narodno gospodarstvo koristno, če se je bankam zamenjal denar. S tem je hotela »Edinost« reči, da je v bankah naložen tudi zadrugi denar, ki pride tako do zamenjave. Toda — tako naglaš »Straža« — ena sama notranjska zadruga ima toliko nezamenjanega denarja, kakor znaša vsota vseh zadruginih vlog v Jadranski banki. Potem podaja list podrobne podatke, koliko nezamenjanega denarja ima katera zadruga. Vsega vkup imajo nezamenjanih kron: tržaške zadruge 76.678, kraške 858.898, notranjske 7 milijonov 444.934, goriške 5.060.640, istrske slovenske 1.784.248 in istrske hrvatske 2.365.181, skupaj tedaj 17.680.577 K.

p Bečani in imenovanje dr. Grossicha za italijanskega senatorja. Reška »Difesa« priobčuje odprto pismo na predsedstvo italijanskega senata, v katerem protestira proti imenovanju reškega zdravnika dr. Antona Grossicha za člana italijanskega senata. Pismo naglaš, da je Grossich reški in ne italijanski državljan in da je zato poklicana Reka, da sodi o zaslužnosti dr. Grossicha. Reka pa je dalje od tega, da bi priznala Grossichu zaslužnost in vrednost za kakšno odlikovanje. Dr. Grossich se je rodil kot sin hrvaških staršev v Dragovcu v Istri. Kot mlad zdravnik se je naselil v Kastvu in bil član tamkajšnje hrvaške Čitalnice. Ko se je preselil na Reko, je postal najvidnejši kipec avstro-ogrskega režima, bil osebni zdravnik bivše presto-

laslednice Stefanije in kraljevi svetnik. V občinski politiki je bil goreč pristaša madžaronov. Po prevratu je bil predsednik reškega Narodnega odbora in je kot tak odgovoren za sleparsko odškodovanje reške države za približno 90 milijonov kron. Kakor hitro se vrnejo na Reko zakonite razmere, bo pristojna reška oblast proti Grossichu takoj naperila kazensko postopanje. Vsa to bodi v vednost italijanskemu senatu in ako bih temu še smatrala Grossicha za svojega vrednega člana, zadnjačnje »Difesa« — naj ga ima!

p Postaja za poudne aeroplane pod Učko. Italijanska vojna oblast namerava na jezeru Čepić v podnožju Učke ustanoviti izhodno postajo za poudne aeroplane. Ta postaja bo najvažnejša točka za rekonosciranje proti Jugoslaviji.

Koroške novice.

k Dr. Seipel na Koroškem. Dne 1. maja t. l. se vrši v Celovcu krščansko-ciajni strankin zbor. Tem povodom priredi dr. Seipel na Koroškem več shodov. V soboto zvečer bo govoril v Celovcu, v nedeljo v Špitalu ob Dravi. Ob tej priliki se bo pač moral dotakniti tudi slovenskega vprašanje na Koroškem in smo radovedni, kaj bo v tem pogledu izjavil.

Štajerske novice.

š Celje. Pevski koncert Izobraževalnega društva dne 22. t. m. je nad vse priokovanje lepo uspel. Splošna sodba je, da je pel zbor eno pesem lepše od druge. Zlasti je ugajala dr. Schwabova »Dobro jutro«, ki jo je zbor moral ponavljati. Na glasovirju je pokazala gospa Irma dr. Rakunova izredno spretnost. Pevovodju, gospodu Mihelčiču in njegovemu mlademu zboru čestitamo ob njegovem prvem nastopu. Vsi pogojso dani, da doseže zbor še visoko stopnjo dovršenosti.

š Otvoritev telefonske centrale Vransko. Pri pošti in telegrafu Vransko je bila dne 13. aprila t. l. otvorjena telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet.

Ljubljana — Zagreb.

Ob priliki otvoritve velesenjja v Zagrebu je povabil zagrebški župan arhitekt Vekoslav Heinzel v občinsko palačo predstavnike raznih korporacij, zagrebški občinski svet in zastopnika ljubljanskega mesta župana dr. Periča in podžupana dr. Stanovnika. Pri prijateljskem sestanku sta imela ljubljanska zastopnika priliko pojasniti hrvatskim zastopnikom politične in gospodarske razmere v Sloveniji, zlasti tudi položaj glavnega mesta Ljubljane. Na drugi strani pa so predstavniki občinskega zastopa zagrebškega po županu Heinzlu in podžupanu Krčeliču pojasnjevali našima zastopnikom gospodarski položaj Zagreba, posebno razvijajočo se gradbeno akcijo, nameravano elektrarno med Krškim in med Brežicami, v katero svrhu občina rabi večje inozemsko posojilo, katerega hoče dobiti na Angleškem in o katerem vodi zagrebški župan pogajanja z neko angleško bančno skupino v Londonu. Prijateljski sestanek pri županu Heinzlu je prav lepo uspel, sklenila se je bratska vez med zastopniki avtonomnih glavnih mest Slovenije in Hrvatske, Zagrebom in Ljubljano. Naglašala se je potreba skupne akcije pri obrambi mestne avtonomije, da nam centralisti ne uničijo slednjih tudi občinsko samoupravo. Dogovorili smo se o enotnem nastopu in vzajemnem delu, da ne bodo naša glavna mesta tudi gospodarsko opustošena.

V pondeljek sta ljubljanska zastopnika pod vodstvom zagrebškega magistratnega ravnatelja g. Ajdinjaka ogledala mestne naprave. V spremstvu podžupana Krčeliča se je vršil najprej ogled mestne elektrarne, katero jako spretno vodi g. ing. Vrbanič. Zagrebška kalorična elektrarna porabi dnevno nad 10 vagonov premoga. Zelo zanimiva je tovarna voz električne cestne železnice, katero je organiziral g. inž. Košak, ki to tovarno še sedaj zelo spretno vodi s sodelovanjem ing. Srkulja. Mestna občina zagrebška je od belgijske družbe že prevzela električno cestno železnico in ji lastna tovarna železniških vozov vrlo dobro služi. Zagrebška električna tovarna (ZET) tudi donša mestu lepe dohodke.

Zelo lepo in po vseh modernih predpisih je urejeno otroško dojilišče, katero vodi zdravnik dr. Schwarz. Tako otroško dojilišče bi bilo potrebno tudi v Ljubljani.

Zanimala nas je tudi gasilska poklicna straža, ki šteje 16 poklicnih gasilcev, izmed katerih je več obrtnikov. Gasilstvo ima na razpolago 2 bencinmotorna avtomobila, 1 elektro-avtomobil in 2 avtomobila za moštvo.

Popoldne je bil še kratek razgovor na magistratu, kjer sta naša ljubljanska zastopnika dobila vpogled v mestno upravo Zagreba in sta jima župan Heinzel in ravnatelj Ajdinjak tolmačila proračun zagrebške mestne občine. Nato je vodil načelnik mestnega gospodarskega urada senator Kekič naša zastopnika na izlet v mestni ekonomat in v mestni vinograd

pri Sv. Duhu. Izleta so se udeležili tudi podžupan Krčelič, bivši župan dr. Srkulj, mag. ravnatelj Ajdinjak in ravnatelj elektrarne Vrbanič, senator Šarič, šef mestne aprovizacije.

Vezi med občinskima zastopoma Zagreba in Ljubljane so se utrdile, medsebojni razgovori so bili iskreni, prepričani smo, da bosta prestolici Slovenije in Hrvatske v smislu sklenjenih dogovorov složno delovali po svojih izvoljenih ljudskih zastopnikih za gospodarski in kulturni procvit Ljubljane in Zagreba.

Gospodarstvo.

g Žitni trg. Na novosadski produktivni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 452.50 Din, ječmen 315 Din, oves 287.50 Din, koruza 257.50—265 Din, fižol 465 Din, pšenična moka št. 00 680—695 Din, št. 0 695 Din, št. 2 640 Din, št. 5 580 Din.

g Cene žitu v Mariboru so bile zadnje dni sledeče: pšenica 450 Din, rž 400 Din, ječmen 400 Din, oves 350 Din, koruza 400 Din, beli fižol 400—500 Din, krompir 175—200 Din, pšenična moka št. 0 800 Din, mekinje 275 Din, seno 200—220 Din, slama 150 Din.

g Kaznovana tovarna sladkorja v Bečkerek. Finančni minister je podpisal sklep, na podlagi katerega se kaznuje tovarna sladkorja v Bečkerek s 300.000 dinarji globe vsled nepravilnih transakcij z devizami.

g Länderbank mora plačati naši državi 600.000 fr. frankov. Na ženskem mednarodnem razsodišču za presojo privatnih sporov med našo državo, Avstrijo, Bolgarijo in Nemčijo se je sklenilo, da mora Länderbank plačati naši državi 600.000 fr. frankov.

g Zlata pariteta je bila pri posameznih srednjeevropskih državah v aprilu sledeča: Nemčija: 1 zlata marka: 4999 papirnatih mark; Avstrija: 1 zlata krona: 14.400 papirnatih n. a. kron; Češko-slovaška: 1 zlata krona: 6.48 papirnatih čl. kron; Jugoslavija: 1 zlati dinar: 17.8 papirnatih dinarjev; Poljska: 1 zlata marka: 9292 papirnatih poljskih mark; Ogrska: 1 zlata krona: 620.83 pap. o. kron; Rumunija: 1 zlat lei: 27.027 papirnatih lei; Italija: 1 zlata lira: 3.86 papirnatih lr.

g Zunanja trgovina Bolgarije. V prvih osmih mesecih 1922 je uvozila Bolgarija blaga za 183.578.543 kg v skupni vrednosti lei 2.527.675.795. — Izvozila je v ravnostem času blaga za 220.673.374 kg v skupni vrednosti 2.173.998.044 lei.

g Gospodarske težkoče Švice. Med državami z zdravno valuto prednjači Švica s svojim frankom, pri katerem ni nobene razlike med zlatom in papirjem. Vsled tega pa tudi Švica najbolj občuti zle posledice, ki jih ima za državo zdrava valuta. Med temi posledicami je v prvi vrsti izguba trga v državah s slabo valuto, padanje kupne moči, kakor pri domačem, še bolj pa pri inozemskem prebivalstvu, carinske odredbe sosednih držav s slabo valuto, včasih celo uvozne prepovedi itd. Vse to povzroči, da se zunanji trg silno skrči in se mora tem prilagoditi tudi domača industrija. V sedem letih razmer je v Švici silno padla nekdanja cvetoča urarska in čipkarska industrija. Odredbe, ki jih je zvezna vlada podzvela v zaščito imenovanih industrij, so pri urarski industriji vsaj deloma pokazale uspeh in zvišale konkurenčno močnost te industrijske panoge napram inozemstvu, dočim pri čipkarski industriji stoji pomožna akcija še v prvem začetku. Kakor so te odredbe vlade hvale vredne, je vendar jasno, da s njimi ni problem krize rešen. Vsporedno z državo morajo tudi privatna podjetja vse storiti, kar je v njihovi moči, da se izvoz pospešuje. Trgovska bilanca s prometom 3605 milijonov frankov izkazuje za 1915 milijonov uvoza in za 1690 milijonov frankov izvoza. Bilanca je torej za 325 milijonov frankov pasivna. Ta pasivnost bilance sicer švicarskih gospodarskih krogov ne vznemirja, ker je bila švicarska bilanca izvenmši dve leti med svetovno vojno, vedno pasivna in so bila ravno leta z relativno največjo pasivnostjo ravno leta najugodnejših konjunktur.

g Likvidnost denarnega trga v Švici. Zelo zanimiv za gospodarske kroge je pojav, da je bila v Švici tekom celega leta 1922 velika likvidnost denarja. Dočim smo pri nas, kakor sploh v državah s slabo valuto, vendar še v veliko večji meri občutili celo leto 1922 veliko pomanjkanje denarja in je temu pomanjkanju primerno tudi obrestna mera za kredite neprestano rasla, je Švica imela v letu 1922 veliko razpoložljivega denarja in je vsled tega obrestna mera padla tako, da je zopet prišla za državna posojila običajna obrestna mera 4 in pol odstot. v ospredje. Veliko likvidnost razlagajo glavno z dvema pojavoma, namreč zmanjšane zahteve industrije po kreditu in pa dočim tujega kapitala. Obrestni meri, ki se je uveljavila pri državnih posojilih, se je prilagodila tudi borza in je vsled tega efektivna trgovina postala živahnjejša.

BORZA.

Zürich, 25. 4. (Izv.) Devize: Pešta 0.1050, Berlin 0.0180, Italija 27.14, London 25.51, New York 5.4850, Pariz 37.30, Praga 16.39, Dunaj 0.007725, Sofija 4.0, Zagreb 5.60, Varšava 0.0112, Hol 2.1476. — Valute: n. a. K 0.007750.

Zagreb, 25. 4. (Izv.) Devize: Pešta 1.90—1.95, Berlin 32.0—33.0, Italija 480.0—482.50, London 454.50—455.0, New York 97.0—97.50, Pariz 6.50—6.525, Praga 291.50—293.0, Dunaj 0.1875—0.1880, Zürich 17.75—17.82. — Valute: dolar 95.0—96.

Socialni vestnik.

s Stavke in odelovitve v Češko-slovaški v januarju 1923. V mesecu januarju 1923 je bilo vkup 14 stavk z 2490 nameščenici, med katerimi je bilo 170 ženskih. Zafelo se je 11 novih stavk z 2430 nameščenici, proti 5 novim stavkam s 1600 nameščen-

ci v decembru 1922. Odpovedi ni bilo. Celotna izguba delovnih dni je znašala 13.960 proti izgubi 11.700 delovnih dni v decembru 1922. Izguba nameščenec na medji je znašala 347.600 K proti 275.000 K v decembru 1922. V mesecu januarja 1923 se je končalo vsega vkup 7 stavk s 1080 nameščenici. Od teh se je končalo: 2 stavki s 400 nameščenici s uspehom nameščenec, 2 stavki s 40 nameščenici s uspehom podjetnikov, 3 stavke s 1240 nameščenici s tem, da so v spornih zadevah odnehali nameščenec in delodajalec, 7 stavk s 800 nameščenici se pa v januarju ni končalo.

s Nezaposlenost v Nemčiji. Po poročilu nemškega strokovnega lista so se delovne razmere v marcu znatno poslabšale. Da je zbog tega trpel tudi gospodarski položaj nemške republike, je lahko umevno. Od 1.35 milijona delavcev, o katerih list govori, je bilo v marcu le 20% proti 28% v februarju zaposlenih v dobro uspevajocih podjetjih, 38% proti 44% v februarju v zadovoljivo obratujocih podjetjih, medtem ko je število delavcev, zaposlenih v slabo uspevajocih zavodih naraslo z 28% na 42%. List navaja tudi celo vrsto podjetij in industrijskih panog, v katerih je bila omejena delovna doba. V berlinski strojni industriji so skrajšali delovno dobo celo na 24 ur v tednu. Zlasti v tekstilni industriji se je delovna doba v mnogih zavodih omejila. Pa tudi tobačna in stavlarska industrija kažeta pičlo zaposlenost. V usnjarski in papirni industriji so odložitve na dnevnem redu. Kakor zatrjujejo zastopniki čevljarske obrti, se ni popravševanje po čevljih v marcu nič izboljšalo, kljub temu da je bila cena čevljev tako znižana, da niso kriti niti stroški izdelave. Največ je takih podjetij, ki obratujejo samo 24 ur v tednu.

Cerkveni vestnik.

e Cerkveni letopis, takozvani Annuario Pontificio za 1923, je gotov. Najvažnejši podatki iz njega so: Kardinalski kolegij šteje 63 članov in sicer 31 Italijanov, 7 Francozov, 5 Špancev, 4 Nemce, 4 Amerikance, 2 Avstrijca, 2 Angleža, 2 Poljaka, po 1 Nizozemca, Irca, Portugalca, Belgijca, Ogrin Čeha. Najstarejši kardinal je Vanutelli, ki ima 87 let in je 34 let kardinal. — Katoliška cerkev šteje 14 patriarhij in sicer 8 latinskega in 6 vzhodnega obreda, 216 nadškofij, 927 škofij, 609 titularnih nadškofij in škofij in 27 opatij, ki so neposredno sveti stolici podrejene. — Med diplomatskimi zastopniki tujih držav pri sveti stolici manjka letos ruskega, ker se g. Lisakovskij, ki je dozdaj nekak zaupnik Kerenskega, ne šteje več med politične zastopnike.

Narodno gledališče.

OPERA.

Sreda, 25. aprila: CAROSTELEK. — Red C. Četrtek, 26. aprila ob štirih popoldne dijaška predstava: GORENJSKI SLAVCEK. — Izven. Petek, 27. aprila ob pol. 8. uri zvečer: PLESNI NASTOPI GNE LIDIJE WISIAKOVE. — Izven. Sobota, 28. aprila ob štirih popoldne. Mladinska operna predstava za naše malčke: JANKO IN METKA. — Izven. Nedelja, 29. aprila: TOSCA. — Izven.

DRAMA.

Sreda, 25. aprila: ČRESNJEV VRT. — Red D. Četrtek, 26. aprila: OTOK IN STRUGA. — Red E. Petek, 27. aprila: ČRESNJEV VRT. — Red A. Sobota, 28. aprila: HASANAGINICA. Gostovanje g. Markoviča. — Izven. Nedelja, 29. aprila: REVIZOR. Gostovanje g. Markoviča. — Izven. Ponedeljek, 30. aprila: ČRESNJEV VRT. — Red C.

Lidijska Wisiakova, slovenska plesalka, prired v petek dne 27. t. m. v opernem gledališču samo stojne plesni večer. Kritike in priznanja, ki jih je bila gna Wisiakova deležna na številnih turnejah doma in izven domovine nam jamčijo resen umetniški užitek. Spored obsega plesne moderne smeri, je jako pester in zanimiv ter bo zadovoljil v vseh ozihih. Na sporedu so skladbe Debussyja, Gounoda, Griega, Mozarta, Smetane, Suka in dr. Predprodaja vstopnic pri blaginji v opernem gledališču.

Dijska operna predstava po znižanih cenah bo v četrtek dne 27. t. m. ob štirih popoldne. V priporočeni priljubljeni slovenski operi »Gorenjski slavček«. Vstopnice so na prodaj pri dnevni blaginji v opernem gledališču ob običajnih urah.

Pri dijski operni predstavi v četrtek dne 28. aprila ob štirih popoldne poje vlogo Franja (Gorenjski slavček) prvi g. Kovač.

Ljubljanske novice.

lj Prometna sveža. V petek, 27. t. m. ob 20. uri širši sestanek železničarjev Prometne sveže v Rokodelskem domu. Zaradi zelo važnih zadev je dolžnost vseh članov, da se sestanka gotovo udeležijo. — Odbori.

lj Privatne službe 1500 državnih uslužbenec, ki se nahaja v silno težkem gmotnem položaju. Sprejel bi karšno koli službo, ki bi mu omogočila preživljati številno družino. S prostim časom razpolaga vsak dan in sicer enkrat dopoldne drugi popoldne. Poleg tega ima vsak četrta dan nočno službo in je nato 86 ur prost. Vsled skrajne bede, v kateri se nahaja njegova številna družina, trka na usmiljena srca in prosti, da bi se mu omogočilo preskrbeti njegovim otrokom vsakdanji kruh. Pomnila naj se pošljejo na uredništvo »Slovenec«.

lj Policijska kronika. Zaradi prestopkov proticestnemu policijskemu redu je varnostna straža naznanila 12 oseb, med njimi zaradi pijanosti 4. — Z avtomobilom je peljal Karel Fine seno. Sedel je na senu in je zadel ob žico električne napeljave; žica se je posnela z avtomobila. Padel je na cesto

V NAJEM vzamem v zelo promet. kraju

trgovski lokal

potrebnim stanovanjem z ali brez inventarja, eventualno tudi GOSTILNO, najraje kje na Štajerskem. — Cenj. ponudbe na upravištvu «Slovenca» pod šifro: **TRGOVSKI LOKAL**.

Nova hiša v Trzinu

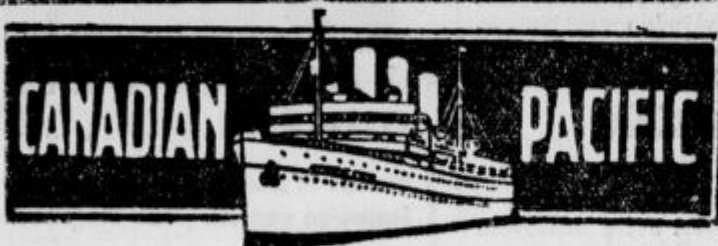
prilapna za trgovino, vrt 1½ orala zaščene gozda in travnik, ob državni cesti JE NAPRODAJ. Več pove Miha PRELOVŠEK, zidarji mojster v Depali vasi, pošta Trzin. 2354

Prodajalko

Slovenskega in nemškega jezika večša, z lepo pisavo in katera ima veselje začenje knjigovodstva, sprejme tvežka M. BERDAJS, trgovina z mešanim blagom in semeni, Maribor. Hrana in stanovanje v hiši. 2396

**** OBLEKE ZA BIRMANCE ****
**** v vseh velikostih in barvah ****

Pri pismenem naročilu zadostuje navedba starosti. Največja izbira pri tvrdki **DRAGO SCHWAB**, manufaktura, moda, konfekcija, Ljubljana. Dvorni trg 3.

Največje transportno podjetje sveta

Evropa
Canada
Amerika

Samo 4 dni na odprtem morju. Najbrža in najboljša zveza preko **Hamburga, Antverpena in Cherbourga** z glasovitimi **EMPRESS** parobrodi na dvostranske vijake. Odhod vsako nedeljo. Daljna pojasnila glede voznih cen, odhoda, potniškega vizuma, prtljage, predpisov naseljevanja v Kanadi in Zedinjenih državah daje **AGENCIJA**

CANADIAN PACIFIC, Zagreb, Jurišićeva 30.

JOSIP ZIDAR, Wilsonova (Dunajska) cesta 31.

Stanovanje
v novi hiši v mestu

obstoječe iz kuhinje in 1 sobe ZAME. NJAM s stanovanjem v ljubljanski okolici — Ponudbe na upravištvu «Slovenca» pod številko 2433.

Čebulček nam preostaja

er ga nudimo po znatno znižani ceni. — Trgovina s semeni **SEVER & KOMP.**, Ljubljana, Wolfova ulica šte. 12. 2291

„DIAMALT“

Pozor pekli «Diamalt», tvornice Hauser i Sobolka, Beč-Stadlau, v predvojni kakovosti, se edino dobi pri glav. zastopniku za Jugoslavijo **EDUARD DUZANEC**, Zagreb. Skladišče Strossmajerova 10. Varnost se ponaredb v prahu ali tekočini

Pekarija.

PRODAM

najraje pa zamenjam,

dobro idočo pekarijo pri Ljubljani, za drugo na deželi, proti primerni odškodnini. — Le pismene ponudbe na upravo «Slovenca» pod: **PEKARIJA šte. 24.**

Premog, cement
in strešna opeka
stalno v zalogi pri

H. PETRIČ, Ljubljana
Dunajska cesta 33. Telefon 366.
Skladišče „Balkan“.

Modra galica

se dobi po konkurenčni ceni

v Cinkarni v Celju

Razen tega proizvaja cinkovo pločvino, surovi in rafinirani cink in cinkov prah.

Brzjavni naslov:

Cinkarna Celje.

Medkrajevni telefon: šte. 28.

Jamski les

SMREKOV ali JELKOV, od 10 cm debeline na tankem koncu in od 3 m dolžine naprej, KUPI VSAKO MNOŽINO franko kranjskih postaj na vagonu naloženo:

Šentjanški premogovnik, Krmelj na Dolenjskem.

Važne
gospodarske knjige.

Slovenska kuharica. Velika izdaja z mnogimi slikami v besedilu in več barvanimi tabelami. Sedma izpopolnjena in pomnožena izdaja. Priredila S. M. Felicita Kalinšek. Cena okusno opremljeni knjigi, vezani v celo platno, Din 220.—

Obširna knjiga obsega nad 700 strani besedila s slikami in 33 tabel na umetniškem papirju v barvotisku. Tabele nudijo 193 krasnih slik v naravnih barvah, ki jih je izvršil ravnatelj Dragotin Humek, reproducirala pa domača tiskarna. Poglavje o gobah, njih najdiščih, uporabi in poznavanju je napisal Ante Beg. Niti bogato nemško slovarstvo ne premore tako obširne in lepo opremljene kuhinjske knjige.

Praktični sadjar. Zbirka najvažnejših sadjarskih nauk, pojasnjena s 25 barvanimi prilogi in 92 slikami v besedilu. Priredil Martin Humek, višji sadjarski nadzornik. Cena vezani knjigi Din 120.—

Tudi ta knjiga prekaša vsa pričakovanja; mnogostransko in pregledno razdeljena tvarina je tiskana na 420 straneh, 25 umetniških tabel v barvotisku, vezava in vsa oprema je tako okusna, da je posebno v današnjih časih nismo več vajeni.

Vsled bogate vsebine in velikega števila umetniških prilog v barvotisku je imelo založništvo za obe knjigi ogromne dobavne stroške in je prodajna cena obeh knjig za današnje razmere skrajno nizka in vsled tega samo začasna. Zaradi visoke obrestne mere, more zdržati založništvo te dve ceni najdalje do konca avgusta t. l., na kar se obe knjigi podražita vsaj za polovico sedanje cene.

Sadje v gospodinjstvu. Navod o ravnanju s sadjem, sadni uporabi in o konzerviranju sadja in zelenjavi. Za gospodinjce in dekleta priredil M. Humek, višji sadjarski nadzornik, s 13 barvanimi prilogi in 42 slikami. Cena za to lepo novo knjigo znaša Din 30.—

Sadno vino ali sadjevec. Priredil M. Humek, višji sadjarski nadzornik. Ta knjiga izpopolnjuje prvo in velja Din 20.—

Breskev in marelica. Navodila, kako ju vzgajamo in oskrbuje. Priredil M. Humek, višji sadjarski nadzornik. Cena za to novo knjigo, ki podaja nasvete, kako gojiti ti dve najplemenitejši sadni vrsti, ki nudita velik uspeh in dobiček, znaša Din 12.—

Nauk o čebelarstvu. A. Janša. Novi natis priredil F. Rojina z dodatkom **ALBERTJEV - 2NIDERSICEV PANJ**, in kako v njem čebelarimo, priredil M. Humek, višji sadjarski nadzornik. Cena za knjigo, ki temeljito seznani čebelarje, kako postopati s kranjci in kako čebelariti v novem, modernem panju, znaša Din 24.—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Slavenska banka d. d. v Zagrebu.

VIII. Emisija.

Zagreb, meseca aprila 1923.

Povišanje glavnice od Din 37,500.000.— na Din 50,000.000.—.

Poziv na subskripcijo

komadov 125,000 delnic, glasečih se na prinosca po Din 100.— v nominalni vrednosti v skupnem znesku Din 12,500.000.—.

P. n.

Temeljem pooblastila občnega zbora z dne 8. aprila 1922 ter vsled splošne potrebe nadaljne prometne glavnice odločilo se je ravnateljstvo Slavenske banke d. d. izvršiti zvišanje delniške glavnice ter emisijo novih delnic po sledečih pogojih:

1. Delniška glavnica Din 37,500.000.— povišuje se z izdajanjem novih komadov 125.000 delnic po Din 100.— nominalne, torej za Din 12,500.000.— na Din 50,000.000.—.

2. Posednikom starih delnic pripada pravica na 3 (tri) stare delnice optirati eno novo za ceno od Din 110.— tel quel.

3. Supskripcija začeta z dnem 20. aprila t. l. ter se zaključi dne 30. aprila t. l.

4. Nove delnice nosijo kupon za leto 1923. ter sodelujejo na dobičku od dne 1. januarja 1923.

5. Protivrednost podpisanih delnic je vplačljiva takoj, najkasneje do dne 30. aprila 1923.

6. Supskripcija, odnosno opcija se objavlja v Zagrebu pri blagajni zavoda,

pri podružnicah Slavenske banke d. d.: v Beogradu, Bjelovaru, Brodu ob Savi,

Celju, Dubrovniku, Gornji Radgoni, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti,

Osijeku, Sarajevu, Somboru, na Sušaku, v Šabcu, Šibeniku, Velikovcu, Vršču,

v Splitu: pri Jugoslovanski industrijski banki d. d.,

v Ljubljani: pri Slovenski banki,

v Wienu: pri Bankhaus Milan Robert Alexander,

v Budimpešti: pri Balkanski banki d. d.

ter pri vseh bančnih zvezah Slavenske banke d. d.

Delničarjem iz Amerike se bode rezerviralo na odpadajoče število novih delnic do prispetka njihovega naznanila, ako reflektirajo na izpisano opcijo novih delnic.

7. Posedniki starih delnic, kateri žele v smislu točke 2. optirati nove delnice, morajo predložiti pri zgoraj označenih mestih supskripcije: točno izpolnjeno in podpisano prijavnico z navedbo števil starih delnic (v kolikor niso pri zavodu v plogu), ali začasno potrdilo starih delnic.

Delničarji bivše Jugoslovanske Union banke zamorejo to opcijo izvesti na ta način, da se vzamejo v obzir njih še neizmenjene delnice, v smislu svoječasnega zaključka glede zedinjenja s Slavensko banko d. d., t. j. na vsaki dve delnici Jugoslovanske Union-banke odpadejo tri delnice Slavenske banke d. d.

8. Ažijski dobiček, katerega se doseže pri izdajanju novih delnic, gre v korist rednega rezervnega zaklada, odbivši stroške emisije in pristojbine.

9. V svrhu provedbe te emisije je bil osnovan sindikat, kateri jamči za uspeh povišanja delniške glavnice.